

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ГУМАНІТАРНИХ
І СОЦІАЛЬНИХ НАУК
Кафедра історії та політичної теорії

О.В. Єгорова

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи
для здобувачів ступеня бакалавра
спеціальності 052 Політологія

Дніпро
НТУ «ДП»
2025

Політичні інститути [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання курсової роботи для здобувачів ступеня бакалавра спеціальності 052 Політологія / уклад. О.В. Єгорова ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 24 с.

Укладач

О. В. Єгорова, канд. іст. наук, доц.

Затверджено науково-методичною комісією спеціальності С2 Політологія (052 Політологія) (протокол №3 від 29.08.2025) за поданням кафедри історії та політичної теорії (протокол № 7 від 29.08.2025.).

Методичні рекомендації до написання, оформлення та захисту курсових робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 052 Політологія містять вимоги щодо порядку виконання, структури та оформлення курсових робіт, критерії їх оцінювання.

У додатках наведено приклади оформлення титульного аркуша, змісту роботи та списку умовних скорочень.

Відповідальний за випуск в. о. завідувача кафедри історії та політичної теорії М. В. Зенкін, канд. іст. наук, доц.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Організація та порядок виконання курсових робіт.....	5
2 Тематика курсових робіт.....	7
3 Характеристика основних структурних частин курсової роботи та вимоги до їх написання	8
4 Правила оформлення курсової роботи.....	12
5 Критерії оцінювання курсової роботи.....	15
6 Список рекомендованої літератури.....	17
7 Список використаних джерел.....	19
Додатки.....	21

ВСТУП

Курсова робота з дисципліни «Політичні інститути» спрямована на закріплення теоретичних знань та забезпечення професійної підготовки студентів спеціальності 052 Політологія. У роботі здобувач вищої освіти має показати вміння використовувати теорію для опрацювання практичного матеріалу, здатність аналізувати отримані дані та узагальнювати результати у висновках. Написання курсової роботи відбувається на другому курсі навчання як частина фахового блоку освітніх компонентів за спеціальністю.

Метою курсової роботи є застосування отриманих під час навчання теоретичних знань і практичних навичок при розв'язанні задачі з проблематики політичних інститутів із використанням теорій та методів політології.

Основними завданнями курсової роботи є:

- поглиблення теоретичних знань у політологічній науці;
- застосування теоретичних знань з дисципліни та досвіду аналізу політичних інститутів під час розв'язання проблематики курсової роботи;
- формування вмінь дослідження обраного об'єкту курсової роботи з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу
- формування навичок обґрунтовувати практичні пропозиції щодо удосконалення політичних інститутів;
- набуття навичок збору і опрацювання літературних джерел з проблематики, відповідних інтернет-ресурсів та їх статистичної інтерпретації;
- формування компетентності узагальнювати інформацію у висновках;
- формування навичок презентації результатів дослідження та вмотивованих відповідей на питання з проблематики,
- набуття навичок оформлення результатів роботи відповідно до передбачених стандартів.

Результати навчання за освітнім компонентом «Курсова робота з дисципліни «Політичні інститути»:

–ПРН 15 – Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу

–ПРН 16 – Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань

Виконання курсової роботи надає студенту можливість продемонструвати свою фахову підготовку, знання з теорії політичних інститутів та вміння їх практичного застосування.

Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за освітнім компонентом «Курсова робота з дисципліни «Політичні інститути»» і отримання позитивної оцінки.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота є одним із важливих освітніх компонентів навчального процесу. Вона спрямована на поглиблення, систематизацію та закріплення теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення навчальної дисципліни. Під час виконання курсової роботи студент-політолог під керівництвом викладача вчиться аналізувати наукові джерела, узагальнювати інформацію, формулювати висновки та застосовувати теоретичні положення на практиці. Виконується курсова робота протягом семестру відповідно до навчального плану підготовки фахівців.

Курсова робота виконується державною мовою. В ній логічно, послідовно і аргументовано викладається зміст і формулюються отримані результати дослідження. Текст роботи обов'язково повинен містити посилання на праці авторів і джерела, з яких запозичені матеріали.

Структура тексту повинна вміщувати такі основні компоненти: вступ з обґрунтуванням актуальності й доцільності дослідження; визначення об'єкта, предмета, мети, завдань дослідження, зазначення теоретичних основ роботи. Між указаними компонентами має простежуватися тісний логічний зв'язок.

Керівництво курсовою роботою здійснюється науково-педагогічним працівником кафедри, який проводить консультації зі здобувачем вищої освіти, перевіряє стан виконання роботи, допомагає у підготовці до захисту.

Основні етапи виконання курсової роботи:

Вибір теми і планування відбувається з науковим керівником, за чим слідує визначення мети, об'єкта та предмета дослідження.

Пошук джерел відбувається шляхом збору теоретичних матеріалів за обраною темою (підручники, монографії, статті у фахових виданнях) та практичних даних (нормативно-правові акти, статистичні дані, індекси міжнародних організацій, звітність установ).

Складання плану є узгодженням структури роботи і затвердженням графіка її виконання керівником.

Написання теоретичної частини включає огляд літератури, визначення понять, теоретичних засад досліджуваної проблеми, що здебільшого міститься в розділі 1.

Написання аналітичної частини передбачає аналіз об'єкта дослідження, обробку даних і розробку рекомендацій (розділи 2-3).

Формулювання висновків полягає у написанні узагальнених результатів дослідження у вигляді висновків.

Оформлення роботи: титульного аркуша, змісту, списку літератури, додатків відповідно до методичних рекомендацій (шрифт Times New Roman, 14 пт, 1,5 інтервал).

Перевірка керівником курсової роботи, виправлення зауважень до роботи, доопрацювання (за потреби).

Захист курсової роботи

Вибір теми і планування роботи. Робота студента над курсовою має чітку та послідовну структуру. На початковому етапі з наданого викладачем

лекційного курсу переліку студент обирає тему дослідження. Студент також може запропонувати власну тему, максимально наближену до його наукових інтересів. Але тема обов'язково має бути затвердженою викладачем, який є керівником роботи. При обранні теми необхідно керуватися актуальними суспільними потребами в розробці проблематики і враховувати власні пізнавальні інтереси.

Далі студент здійснює **пошук і аналіз джерел**: наукової літератури (підручників, монографій, статей у фахових виданнях), а також нормативних документів та інших актуальних для роботи матеріалів, що забезпечує належні теоретичні засади та джерельну базу роботи. Ознайомлення з літературою дає можливість здобувачу визначитись із структурою роботи і сформулювати ідею плану дослідження.

Складання плану роботи передбачає визначення її логічної структури, яка для формату курсової передбачає вступ, два-три основних розділи, висновки та список використаної літератури. Студент формулює назви розділів і підрозділів відповідно до мети та завдань дослідження. План повинен відображати послідовність викладу матеріалу, забезпечувати цілісність і системність дослідження. Після попереднього опрацювання план узгоджується з науковим керівником. Одночасно визначається та затверджується графік виконання роботи, після чого починається процес написання курсової роботи.

Написання теоретичної частини передбачає аналіз наукової літератури з обраної теми. Студент здійснює огляд сучасних досліджень, підходів та концепцій, що стосуються проблематики роботи. У цьому розділі уточнюються основні поняття, категорії та теоретичні засади дослідження. Важливим є критичне осмислення та порівняння різних наукових позицій. Як правило, зазначений матеріал викладається у першому розділі курсової роботи.

Написання аналітичної частини. Аналітична частина спрямована на дослідження конкретного об'єкта або процесу в межах обраної теми. Вона включає збирання та впорядкування фактичного матеріалу (статистичних даних, нормативних актів, результатів соціологічних досліджень тощо). Студент застосовує відповідні методи аналізу, здійснює узагальнення отриманих результатів. На основі проведеного аналізу формулюються практичні рекомендації або пропозиції. Зазвичай аналітична частина викладається у другому та третьому розділах роботи.

Формулювання висновків. Висновки є завершальним етапом дослідження та відображають підсумкові результати роботи. У цьому розділі узагальнюються основні теоретичні та практичні положення, отримані в ході дослідження. Висновки повинні відповідати поставленим завданням і підтверджувати досягнення мети роботи. Не допускається повторне викладення тексту розділів; інформація подається стисло та узагальнено. За потреби можуть формулюватися рекомендації щодо подальших досліджень.

Оформлення курсової роботи здійснюється відповідно до чинних методичних вимог закладу вищої освіти. Робота повинна містити титульний

аркуш, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел та додатки (за потреби). Текст оформлюється шрифтом *Times New Roman*, кегль 14 пт, міжрядковий інтервал — 1,5. Автор дотримується встановлених вимог до полів сторінки, нумерації, оформлення таблиць, рисунків, формул та посилань. Список використаних джерел укладається відповідно до чинних стандартів бібліографічного опису.

Перевірка роботи керівником, доопрацювання та допуск до захисту. Після завершення написання робота подається науковому керівникові для перевірки. У разі виявлення зауважень студент зобов'язаний усунути недоліки та подати роботу на повторний розгляд. За результатами перевірки керівник надає висновок щодо допуску роботи до захисту. Лише після цього курсова робота вважається готовою до захисту.

Захист курсової роботи відбувається у встановлені кафедрою терміни. Під час захисту студент коротко доповідає про актуальність теми, мету, основні результати та висновки дослідження. Особлива увага приділяється обґрунтуванню отриманих результатів та відповідям на запитання викладача. Оцінювання здійснюється з урахуванням якості виконання роботи та рівня її усного представлення. За результатами захисту виставляється підсумкова оцінка.

2. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З КУРСУ «ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ»

1. Президентська влада в Україні: функціонування в умовах війни (2014-2026).
2. Парламентаризм в Україні.
3. Парламентська влада: досвід демократичних країн.
4. Розподіл влади в Україні: становлення та особливості функціонування.
5. Інститут федералізму: засади та практика функціонування.
6. Діяльність опозиції в демократичних політичних системах
7. Конституція України: прийняття та і зміни
8. Політична опозиція в Україні: процеси становлення та розвитку
9. Лобіювання як інструмент публічного врядування: зарубіжний досвід
10. Особливості політичного лідерства Т. Д. Рузвельта.
11. Політичні партії України у виборчих кампаніях 2014–2020 рр.
12. Роль президентів України в формуванні партійної системи.
13. Історія розвитку лобізму у ФРН
14. Лобізм у США: особливості функціонування
15. Державне фінансування партій в Україні та країнах ЄС.
16. Функції політичних інститутів у сучасних політичних системах
17. Суверенітет держави в сучасному світі
18. Становлення і розвиток інституту глави держави в Україні
19. Інститути громадянського суспільства в Україні

20. Роль політичних партій у демократичних державах
21. Політико-ідеологічний спектр політичних партій в Україні
22. Демократія як політичний інститут
23. Референдум як політичний інститут у демократичній країні
24. Третій сектор в Україні: особливості становлення й функціонування в умовах російсько-української війни
25. Політичне лідерство в сучасній Україні (на конкретному прикладі).
26. Зарубіжні теорії політичного лідерства.
27. Ідеологічні політичні партії в Європі
28. Крайні праві політичні партії в Європі
29. Ліві політичні партії: особливості функціонування на сучасному етапі
30. Інститут президентства у державах Центральної Азії
31. Політичні партії в умовах демократичного режиму
32. Інститут президентства на тлі сучасних викликів авторитаризму

3. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ СТРУКТУРНИХ ЧАСТИН КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ВИМОГИ ДО ЇХ НАПИСАННЯ

Курсова робота має наступну *структуру*: вступ, два-три розділи з можливим поділом їх на кілька (як правило, 2-3) підрозділів, висновки до кожного розділу, висновки до роботи, список використаних джерел, додатки.

Вимоги до оформлення курсової роботи

Курсова робота повинна бути самостійним, завершеним, логічно структурованим дослідженням та містити:

- титульний аркуш (додаток А);
- зміст;
- перелік умовних позначень і скорочень (за необхідності);
- вступ;
- основну частину (розділи, підрозділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (в разі потреби);

Титульний аркуш (Додаток А) є першою сторінкою курсової роботи. Цей аркуш не нумерується, але враховується в загальну нумерацію, Титульний аркуш містить такі відомості:

- назва міністерства, назва навчального закладу, повна назва кафедри;
- тема та дисципліна, за якою пишеться робота;
- прізвище, ім'я, по-батькові, курс, група автора;
- вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали керівника;
- місто та рік виконання курсової роботи.

Зміст одразу слідує за титульним аркушем, нумерується 2-ою сторінкою. Він відтворює структуру роботи і включає найменування та номери початкових сторінок усіх складових елементів. Структурними елементами змісту є:

- перелік позначень і скорочень (за наявності);
- вступ;
- пронумеровані заголовки всіх розділів, підрозділів та пунктів,
- висновки до кожного розділу;
- загальний висновок;
- список використаних джерел;
- додатки.

Перелік умовних скорочень (Додаток В) слідує за Змістом, на новій сторінці, і включає аббревіатури, умовні позначення та терміни, що зустрічаються в роботі. Проте перше використання таких скорочень або понять додатково обов'язково тлумачиться в канві тексту в дужках або зносках.

Вступ є важливою частиною роботи. Він має чітку структуру, початковим елементом якої є пояснення значимості наукової задачі і обґрунтування необхідності проведення дослідження. Вступ визначає зміст досліджуваної проблеми і стан її наукової розробки. Загальний обсяг цієї частини роботи дорівнює 2-3 сторінкам тексту. Вступ має містити наступні складові частини.

- **Актуальність теми дослідження** є відтворенням важливості теми в конкретному соціально-політичному контексті і обґрунтуванням потреби дослідження проблематики для розв'язання актуальних суспільних проблем, значимих для політології.

- **Об'єктом дослідження** політологічної науки є політична сфера суспільства в цілому, включаючи політичні відносини, інститути, процеси та свідомість.

- **Предмет дослідження** зосереджений на вузких аспектах процесу чи явища, досліджуваних у об'єкті

- **Мета і завдання дослідження** визначають ціль дослідження і засоби її реалізації.

- **Методи дослідження** є сукупністю підходів і способів вивчення політичних явищ, процесів, інститутів та поведінки суб'єктів політики. Групу загальнонаукових методів складають аналіз і синтез, індукція і дедукція, а також системний, який розглядає об'єкт як цілісну систему (наприклад, інститут держави). В роботі з проблематики політичних інститутів використовуватимуться спеціальні політологічні методи: структурно-функціональний – дослідження структури політичних інститутів та їхніх функцій, інституціональний – вивчення політичних інститутів (держав, парламентів, партій), компаративний – зіставлення політичних інститутів або їх аспектів, історичний – аналіз розвитку політичних явищ у часі, біхевіористський – дослідження політичної поведінки людей і груп, а також нормативно-ціннісний, що оцінює політичні явища з точки зору ідеалів, норм,

справедливості. Здобувач освіти може використовувати емпіричні методи, що включають спостереження, опитування (анкетування, інтерв'ю), аналіз документів, контент-аналіз – якісно-кількісне дослідження текстів і медіа.

- **Практичне значення** дослідження відображає потенціал використання результатів проведеного дослідження і висновків роботи у практичній діяльності політолога, а також перспективи подальших студій з проблематики.

- **Наукова новизна і теоретичне значення** вказуються за наявності таких результатів дослідження, які є новаторськими і представляють інтерес з точки зору внеску в дослідження політологічної проблематики.

- **Апробація результатів роботи.** Вказується за наявності у здобувача вищої освіти наукових статей у фахових виданнях або тез доповідей на конференціях, підготовлених за темою курсової роботи. Інформація наводиться у вигляді бібліографічного списку, в якому треба вказати вихідні дані видання та навести інтернет-посилання на оприлюднений матеріал.

- **Структура і обсяг курсової роботи** – коротке пояснення щодо структури роботи із зазначенням її складових: вступу, кожного розділу, висновків, списку літератури, додатків. Розділ зазначає загальний обсяг роботи (кількість сторінок без списку літератури), кількість додатків та кількість позицій у списку використаних джерел.

Основна частина роботи містить розділи (оптимальний варіант 2-3 розділи) та підрозділи, на які поділяються розділи. Кожен новий розділ подається з нової сторінки, а підрозділи окремого розділу слідують один за одним без переходу на нову сторінку. Наприкінці кожного розділу формулюється висновок до цієї частини дослідження.

Початковий розділ основної частини включає інформацію про огляд літератури за темою, де автор зазначає стан опрацювання теми та характеризує пов'язані з нею основні наукові праці, окреслює і характеризує використані інформаційні джерела. Автор детально характеризує джерельну базу дослідження, звертаючи увагу на зміст ключових позицій по темі, наголошує спільні підходи і відмінні точки зору по відношенню до різних питань. У першому теоретичному розділі визначаються теоретичні підходи та принципи з дослідження проблематики, роз'яснюються базові поняття. Дослідження розділу підсумовуються у висновках. Загальний обсяг цієї частини до 15 сторінок.

Наступна, аналітична частина дослідження, може складатись із одного або двох розділів в залежності від обраних для висвітлення аспектів. Рекомендований обсяг цієї частини 15 сторінок. В цій частині автор застосовує обрані матеріали (факти, бази даних, документи тощо) до наявних у політологічній літературі теоретичних підходів для аналізу даної проблематики. При включенні фактичного матеріалу до тексту треба дотримуватись наукових принципів використання даних, як от:

актуальності - дані повинні бути сучасними, особливо статистика та нормативна база;

достовірності - для чого мають бути використані офіційні сайти державних органів або громадських організацій, наукові публікації, бази даних міжнародних організацій;

репрезентативності - факти мають відображати реальний стан функціонування політичного інституту, а не поодинокі випадки.

обґрунтованості - фактичний матеріал повинен підтверджувати аргументи автора, а не просто перераховуватися.

Зміст розділів має розкриватись таким чином, щоб відбувались виконання поставлених завдань і досягнення мети. Результати дослідження, проведеного в розділі/розділах аналітичної частини також узагальнюються у висновках.

Загальні висновки містять узагальнений підсумок результатів дослідження. Вони мають змістовно об'єднати підсумки всіх розділів і логічно, відповідно до пунктів плану, сформулювати найважливіші положення, які були доведені автором у процесі написання роботи. Структура і зміст висновків мають відповідати поставленій меті та завданням, а кожному поставленому завданню має відповідати певне положення висновків, які в сукупності мають засвідчити досягнення мети дослідження. У висновках треба уникати розлогіх міркувань критичного характеру, натомість виклад матеріалу має відтворювати виважену і переконливу позицію дослідника. Мова висновків має бути чіткою. Текст цієї частини включає формулювання на кшталт: «автором доведено», «в результаті дослідження зроблено висновок», «сформульовані принципи», «визначені підходи», «наведені доводи», «обґрунтовано» тощо. Обсяг загальних висновків складає 1-2 сторінки тексту.

Розділ «Список використаних джерел» розміщується після висновків та починається з окремої сторінки. Загальна кількість позицій у списку має бути не менше 15. В сучасній роботі дослідникові бажано використовувати також і іншомовні джерела. У списку літератури джерела різними мовами розміщуються спочатку кирилицею, потім латиницею. Усі джерела, на які є посилання в тексті, обов'язково включаються до списку. Не допускається включення матеріалів, які не використовувалися в роботі. Особливість курсової роботи з політології полягає у використанні сучасних досліджень (за останні 5–10 років), посилання на порівняльні політичні дослідження і офіційні дані органів влади.

Список використаних джерел має:

- демонструвати наукову базу дослідження,
- підтверджувати академічну добросовісність,
- забезпечувати можливість перевірки використаних матеріалів.

В Україні оформлення списку використаних джерел здійснюється відповідно стандарту ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Додатки. Цей пункт включається до курсової роботи за необхідності надання значного масиву даних, який є великим для розміщення в тексті роботи, але необхідним для обґрунтування пунктів дослідження. Додатки розміщуються після списку використаних джерел. Кожен додаток починається з нової сторінки. Посередині рядка пишеться слово «ДОДАТОК» і його позначення (літера). У тексті роботи обов'язково мають бути посилання на всі додатки (наприклад: *див. додаток А*). Додатки включаються до загальної нумерації сторінок роботи.

У курсовій роботі з політичних інститутів у додатки доцільно включати:

- Об'ємні таблиці статистичних даних.
- Графіки та діаграми.
- Тексти анкет і результати опитувань.
- Фрагменти нормативно-правових актів.
- Організаційні схеми політичних інститутів.
- Порівняльні таблиці політичних інститутів (наприклад, парламентів окремих країн).

4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги до оформлення тексту. Курсова робота повинна бути виконана українською мовою та надрукована з використанням комп'ютерної техніки на аркушах формату А4 (210×297 мм) з одного боку аркуша. Текст роботи оформлюється відповідно до чинних національних стандартів, зокрема ДСТУ 3008:2015, ДСТУ 8302:2015. Обсяг курсової роботи становить 25–35 сторінок основного тексту (без урахування списку використаних джерел і додатків).

Текст роботи друкується шрифтом *Times New Roman*, розмір шрифту складає 14 пт. Застосовується полуторний міжрядковий інтервал. Скрізь здійснюється вирівнювання тексту по ширині, але винятком є назви розділів, які вирівнюються по центру, абзацний відступ складає 1,25 см.

Поля сторінки тексту відповідають таким розмірам кордонів аркуша:

- ліве — 25 мм;
- праве — 15 мм;
- верхнє — 20 мм;
- нижнє — 20 мм.

Не допускається використання різних шрифтів у межах основного тексту роботи.

Нумерація сторінок. Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок, але номер на ньому не проставляється. Номер сторінки розміщується у правому верхньому куті або по центру нижнього поля без крапки.

Оформлення структурних елементів. Кожен структурний елемент роботи («ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ») починається з нової сторінки. Назви розділів друкуються великими літерами, напівжирним шрифтом, без крапки в кінці.

Підрозділи друкуються з абзацу, напівжирним шрифтом, з великої літери, без крапки в кінці. Перенесення слів у заголовках не допускається.

Оформлення таблиць, рисунків і схем

Таблиці, рисунки та схеми розміщуються безпосередньо після першого посилання на них у тексті або на наступній сторінці. Таблиці нумеруються в межах розділу (наприклад, Таблиця 2.1). Назва таблиці подається над таблицею. Рисунки нумеруються в межах розділу (наприклад, рис. 1.2). Назва рисунка подається під зображенням. В разі використання запозичених матеріалів обов'язково зазначається джерело.

Оформлення посилань

Посилання на джерела оформлюються відповідно до чинного національного стандарту України ДСТУ 8302:2015, який регламентує правила складання бібліографічних посилань та оформлення списків використаних джерел. У тексті застосовується внутрішньотекстова система посилань у квадратних дужках із зазначенням номера джерела у списку та сторінки, наприклад: [5, с. 27].

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел розміщується після висновків з нової сторінки. Бібліографічний опис здійснюється відповідно до вимог національного стандарту ДСТУ 8302:2015.

Оформлення додатків

Додатки розміщуються після списку використаних джерел. Кожен додаток починається з нової сторінки та позначається великою літерою української абетки (ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б тощо). Додатки входять до загальної нумерації сторінок. У тексті роботи обов'язково мають бути посилання на відповідні додатки

Оформлення формул і рівнянь. Формули та рівняння у разі їх використання в курсовій роботі з політології подаються відповідно до вимог національних стандартів щодо оформлення науково-технічної документації. Формули застосовуються лише у випадках, коли вони є необхідними для обґрунтування методики дослідження (зокрема, при використанні статистичних методів, індексів, коефіцієнтів, електоральних формул тощо). Формули в тексті набираються за допомогою редактора формул Microsoft Equation.

Формули та рівняння розміщуються безпосередньо після тексту, у якому на них уперше посилаються. Формула подається з нового рядка та вирівнюється по центру сторінки. Вище і нижче формули залишають не менше одного вільного рядка. Формули нумеруються арабськими цифрами в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в межах цього розділу, розділених крапкою.

Приклад: (2.1) — перша формула другого розділу.

Номер формули зазначається на рівні формули праворуч у круглих дужках. Якщо в роботі подано лише одну формулу, її допускається не нумерувати. Після формули подається пояснення використаних у ній символів і коефіцієнтів. Пояснення починається зі слова «де» (без двокрапки), яке

друкується з абзацу. Кожен символ пояснюється з нового рядка у тій послідовності, в якій він поданий у формулі. Після формули перед словом «де» розділовий знак не ставиться. У тексті роботи обов'язково наводяться посилання на формули. Посилання подаються у круглих дужках із зазначенням номера формули

Приклад: «... розрахунок здійснюється за формулою (2.1)».

Особливості для робіт з політології

У курсових роботах з політології формули найчастіше застосовуються для:

- обчислення індексів демократії;
- визначення електоральної диспропорційності;
- статистичного аналізу політичних процесів;
- розрахунку коефіцієнтів варіації, кореляції тощо.

Використання формул має супроводжуватися обов'язковим текстовим поясненням отриманих результатів.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела.

Цитування та посилання на джерела у курсовій роботі здійснюються з метою підтвердження достовірності фактів, аргументації висновків та дотримання принципів академічної доброчесності. Використовувані джерела повинні бути науково обґрунтованими та сучасними.

У роботі допускається використання:

- прямих цитат (дослівне відтворення тексту джерела);
- непрямих цитат (переказ змісту власними словами);
- посилань на статистичні, нормативно-правові та офіційні джерела.

Пряме цитування. Пряма цитата подається в лапках та з точним зазначенням джерела. Якщо цитата займає більше 3–4 рядків, її оформлюють окремим абзацом із відступом 1 см зліва, шрифт як у основного тексту, без лапок.

Приклади оформлення прямої цитати:

«Політичні інститути визначають стабільність демократичної системи» [5, с. 27].

Непряме цитування (парафраз). Переказ думки автора власними словами також вимагає посилання на джерело.

Приклад:

Важливу роль політичних інститутів у формуванні демократичної системи підкреслюють сучасні дослідники [5, с. 27; 8, с.128].

Посилання на джерела. Посилання оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015. Найбільш поширена внутрішньотекстова форма посилання:

- квадратні дужки з номером джерела у списку та сторінкою, наприклад: [3, с. 45];
- для джерел без сторінок (онлайн-ресурси) зазначається тільки номер або посилання: [7].

Посилання ставиться безпосередньо після цитати або інформації, що запозичена, перед розділовим знаком або одразу після нього. Не допускається подання чужих думок без посилання. Не можна змінювати зміст цитати при

прямому цитуванні. Не допускається використання джерел сумнівної наукової цінності.

Список використаних джерел

Усі джерела, на які є посилання в тексті, обов'язково включаються до Списку використаних джерел після висновків. Джерела подаються у алфавітному порядку.

Бібліографічний опис здійснюється відповідно до стандартів:

- монографії та підручники: Прізвище І.І. Назва: підзаголовок. – Місце видання: Видавництво, рік. – Сторінки.
- статті: Прізвище І.І. Назва статті // Назва журналу. – Рік. – №. – С. хх–хх.
- інтернет-ресурси: Назва матеріалу. – Режим доступу: URL (дата звернення).

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання курсової роботи здійснюється на основі якості виконання всіх її структурних елементів та рівня самостійності дослідження. Загальна оцінка складається з підсумку за основними критеріями, що загалом оцінюється за 100-бальною шкалою. При оцінюванні використовується шкали оцінювання результатів навчання.

Оцінки за шкалами	
Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Курсова робота оцінюється за наступними критеріями:

Теоретичний рівень роботи

- Глибина та повнота розкриття теоретичних аспектів теми.
- Використання сучасної наукової літератури та джерел.
- Обґрунтованість викладених понять, термінів та категорій.

Максимальна кількість балів: 30

Аналітична частина

• Використання фактичного матеріалу (статистика, дані соціологічних досліджень, нормативні акти).

• Правильне застосування методів аналізу (порівняння, класифікація, графіки, розрахунки).

- Логічність та аргументованість висновків.

Максимальна кількість балів: 30

Оформлення роботи

- Дотримання технічних вимог (шрифт, міжрядковий інтервал, поля, нумерація).

- Оформлення структурних елементів (титульний аркуш, зміст, розділи, висновки, список джерел, додатки).

- Оформлення таблиць, рисунків, формул, посилань і цитат згідно з вимогами стандартів та методичних рекомендацій.

Максимальна кількість балів: 20

Мова та стиль викладу

- Логічність і послідовність викладу матеріалу.

- Використання наукової термінології та стилю.

- Відсутність орфографічних, граматичних та стилістичних помилок.

Максимальна кількість балів: 10

Самостійність роботи

- Ступінь самостійного виконання дослідження студентом.

- Вміння формулювати власні висновки та рекомендації.

- Оригінальність підходу до аналізу матеріалу.

Максимальна кількість балів: 10

При написанні курсової роботи студент має дотримуватись принципів академічної доброчесності – сукупності етичних та професійних норм здійснення наукової роботи. Метою дотримання принципу академічної доброчесності є забезпечення оригінальності роботи, дотримання авторських прав, створення можливості перевірки та відтворення результатів дослідження, формування навичок наукового мислення та відповідального підходу до навчання.

Основні вимоги академічної доброчесності передбачають:

- ***Відсутність плагіату.*** Усі цитати, факти, ідеї та статистичні дані, запозичені з наукових джерел, мають бути правильно оформлені з посиланнями на джерела.

- ***Коректне цитування та посилання.*** Використання прямих і непрямих цитат відповідно до правил ДСТУ 8302:2015.

- ***Власний внесок студента.*** Виконання роботи має бути самостійним.

- ***Правдивість результатів.*** Усі наведені дані, графіки, таблиці, розрахунки та соціологічні результати повинні відповідати реальному дослідженню або перевіреним джерелам.

- ***Етичність дослідження.*** При використанні соціологічних методів (опитування, інтерв'ю) дотримуються конфіденційності та прав учасників.

Здобувач вищої освіти має усвідомлювати наслідки порушення принципів академічної доброчесності. Виявлення плагіату або недостовірних даних є підставою для повернення роботи на доопрацювання або отримання незадовільної оцінки. Повторне порушення академічної доброчесності

розглядається відповідно до правил навчального закладу та положень про академічну етику.

Тому рекомендації для студентів, що починають роботу над курсовим дослідженням, полягають у використанні наукових матеріалів (монографій, статей, нормативних актів, офіційних статистичних даних), супроводі кожної цитати посиланням на джерело, обов'язковому застосовуванні посилань на джерело під час роботи з чужими ідеями. Політика щодо академічної доброчесності формулюється в Положенні про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 680 с. URL: https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/CEE_EU_Integration.pdf

2. Країни світу: державний устрій. Навчально-наочний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 164 с. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8594/>

3. Влада і громадянське суспільство у країнах світу: досвід взаємодії: Монографія / за ред. чл.-кор. НАН України О. М. Майбороди. Київ: ІПіЕНД НАН України, 2025. 472 с. URL: <https://ipiend.gov.ua/publication/vlada-i-hromadianske-suspilstvo-u-krainakh-svitu-dosvid-vzaiemodii/>

4. Політичні інститути та процеси в Україні в кінці ХХ – на початку ХХІ століть : кол. моногр. / за заг. ред. : Юрія Остапця і Маріана Токаря ; рец. : В. Климончук, В. Бусленко ; М-во освіти і науки України, Ужгор. нац. ун-т. Ужгород : РІК-У, 2025. 488 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3d568c77-304c-41ee-a0a8-9f46898a9434/content>

5. Політична система України: конституційна модель та політичні практики: монографія / кол. авт.: Зеленько Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с. URL: <https://ipiend.gov.ua/publication/politychna-systema-ukrainy-konstytutsijna-model-ta-politychni-praktyky/>

6. Політичні інститути [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Політологія» зі спеціальності 052 (С2) Політологія / О.В. Баштанник ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2025. 31 с.

7. Воробйов В. А. Інституційні детермінанти політичного представництва: партії, парламент, масмедіа / В. А. Воробйов // Актуальні проблеми політики. 2022. Вип. 69. С. 55-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2022_69_10
8. Гученко Р. Р. Політичні інститути в умовах кризи / Р. Р. Гученко // Політикус. 2024. Вип. 3. С. 58-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2024_3_11
9. Болотіна Є. В. Інституційний метод аналізу політичної системи / Є. В. Болотіна, Н. Л. Стещенко, А. В. Бородай // Регіональні студії. 2023. № 32. С. 41-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regst_2023_32_8
10. Політологія [Електронний ресурс]: навч. посіб. / О.В. Єгорова, М.В. Зенкін, А.Ю. Кравець, В.В. Осін, О.М. Рудік; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – вид. 4-те, переробл. і доп. –Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 194 с.
11. Михайлишин М. О. Становлення і стан дослідження проблематики деформації та дифузії політичних інститутів і міжінституційних відносин у політичній науці / М. О. Михайлишин // Політикус. 2024. Вип. 3. С. 76-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2024_3_14
12. Алексеєнко А. І. Сучасні форми правління в перспективі інституційних інновацій: політичний аспект / А. І. Алексеєнко // Політикус. 2024. Вип. 1. С. 27-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2024_1_6
13. Євченко Р. І. Інституалізований лобізм, як конвенціональна практика політичної участі / Р. І. Євченко // Політичне життя. 2022. № 4. С. 31-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2022_4_6
14. Гапоненко В. Політична система як чинник забезпечення інституційної спроможності держави: порівняння США та України / В. Гапоненко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2024. № 5. С. 381-386. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2024_5_58
15. Матухно Г. Р. Державні політичні інститути як чинник сприяння публічної політичної участі молоді в сучасній Україні / Г. Р. Матухно // Актуальні проблеми філософії та соціології. 2024. Вип. 49. С. 216-222. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprfc_2024_49_39
16. Юрковський В. С. Вплив війни на функціонування політичних інститутів в Україні: виклики правовій державі / В. С. Юрковський // Політичне життя. 2025. № 2. С. 50-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2025_2_8
17. Ротар Н. Функціонування інституту політичних партій в умовах цифрових трансформацій політичного поля: тенденції, проблеми та перспективи / Н. Ротар // Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2025. Т. 51. С. 210-221. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ippss_2025_51_18
18. Баштанник О.В. Політичне управління в просторі реалізації владних відносин політичної системи суспільства. Політологічний вісник. 2025. № 94. С. 164-177. <https://doi.org/10.17721/2415-88IX.2025.94.164-177>

19. Баштанник О.В. Проблема визначення поняття “ефективність влади” в політичній системі: політико-етичні основи концептуалізації. Регіональні студії. 2025. № 41. С. 172-177. <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2025.41.28>
20. Баштанник О. В. Historical institutionalism of political science as a theory of studying the functioning of political systems. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2025. Випуск 58, с. 235-241. <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.58.29>
21. Баштанник О.В. Трансформація теорії нормативного інституціоналізму в контексті реалізації досліджень функціонування політичної системи суспільства. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. № 53. С. 174-179. <https://doi.org/10.32782/apfs.v053.2025.29>
22. Баштанник О.В. Формування інституціонального простору як фактор структурування управлінських відносин в політичній системі суспільства. “Національні інтереси України”: науково-практичний журнал. 2025. № 7 (12). С. 716-723. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-7\(12\)-716-723](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-7(12)-716-723)
23. Баштанник О.В. Інституціональні реформи як чинник трансформації функціонування політичної системи суспільства. “Національні інтереси України”: науково-практичний журнал. 2025. № 6 (11). С. 1066-1076. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-6\(11\)-1066-1076](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-6(11)-1066-1076)
24. Баштанник О.В. Конструювання інституціональних платформ реалізації управління як елементів посилення стійкості політичної системи. Науковий журнал “Політикус”. 2025. № 2. С. 30-35. <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-2.4>
25. Bashtannyk, O. (2024). Institutional capacity of the Ukrainian parliament in the conditions of modern security threats. *Academia Polonica (Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej)*, 63(2), 119-128. (Polish scientific and professional electronic journals) <http://pnap.ap.edu.pl/index.php/pnap/article/view/1285/1229>

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017. 16 с.
2. ДСТУ 3008-2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.
3. Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (нова редакція) : Затверджено Вченою радою університету від 08.12.2020, протокол № 2. URL: <https://surl.li/wdhbok> (дата звернення 25.08.2025).
4. Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (із змінами та доповненнями від 29.09.2022, затвердженими Вченою радою

університету, протокол № 9) : затверджено Вченою радою від 22.01.2019, протокол № 2. URL: <https://surl.li/gzyохп> (дата звернення 25.08.2025).

5. Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (зі змінами та доповненнями від 18.09.2018, 11.12.2018, 08.12.20.21, 27.06.2024 та 12.12.2024, затвердженими Вченою радою університету) : затверджено Вченою радою університету від 26.12.2017, протокол № 20. URL: <https://surl.li/ixyost> (дата звернення 25.08.2025).

6. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»: затверджено Вченою радою від 08.12.2021, протокол № 16. URL: <https://surl.li/упуwbf> (дата звернення 25.08.2025).

7. Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» : затверджено Вченою радою від 13.06.2018, протокол № 8. (зі змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою НТУ «Дніпровська політехніка» від 26.03.2019). URL: <https://surl.li/flkmsa> (дата звернення 25.08.2025).

Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII : станом на 6 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 25.08.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут гуманітарних і соціальних наук
Кафедра історії та політичної теорії

КУРСОВА РОБОТА З ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ» НА ТЕМУ:

Виконав(ла): студент(ка) гр. _____
(група)

(прізвище та ініціали студента/студентки)

Перевірив: _____

(посада, прізвище та ініціали викладача)

Дніпро
20__

Приклад оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1	
АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	4
1.1. Підходи до визначення етапів розвитку громадянського суспільства в Україні в науковій літературі	4
1.2. Характеристика основних етапів розвитку громадянського суспільства в Україні	12
РОЗДІЛ 2	
ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	19
2.1. Основні тенденції розвитку громадянського суспільства	19
2.2. Громадянське суспільство в умовах війни	26
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35
ДОДАТКИ	37

Приклад оформлення переліку умовних скорочень

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ОГС	–	Організації громадянського суспільства
ООН	–	Організація Об'єднаних Націй
РЄ	–	Рада Європи
ОБСЄ	→	Організація безпеки і співробітництва в Європі
МОН	–	Міністерство освіти і науки України
РНБО	–	Рада національної безпеки і оборони України
ЦВК	–	Центральна виборча комісія
ОТГ	–	Об'єднана територіальна громада
КСУ	–	Конституційний Суд України

Навчальне видання

Єгорова Олена Віталіївна

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи
для здобувачів ступеня бакалавра
спеціальності 052 Політологія

Видано в авторській редакції.

Підписано до видання 02.09.2025. Авт. арк. 1,1.

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19.